

MALMÖ HÖGSKOLA

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 24 oktober 2007

Utskriftsvänlig pdf-fil

"ÄNTLIGEN!" Det kan nog vara en vanlig reaktion hos dem som kommer i kontakt med Alan Tomlinsons *The Sport Studies Reader* (Routledge). En "reader" i anglosaxisk akademisk lärobokskontext är en samling kortare texter, centrala och inte sällan klassiska inom sitt fält, som erbjuder introduktioner till specifika tankegångar, idéer, ideologier och teorier med upphovsmannens/-kvinnans egna ord. En sådan bok har saknats inom idrottsvetenskapen, och Tomlinsons bok är en efterlängtd komplementering till läroboksfloran i området. Han har samlat 72 äldre och nyare texter under nio temata, och vår recensent, Inge Kryger Pedersen, applåderar i sin kunniga och kritiska recension såväl initiativet som verkställandet – om än inte utan en del invändningar. Således saknar hon vissa texter och författare, till exempel Harry Edwards, Helen Lenskyj och John J. MacAloon, och hon förvånas över frånvaron av globalisering som tema. Men denna typ av invändningar, som alla kan ha mot en bok av det här slaget, kan inte undanskymma det faktum att Tomlinson i hennes mening med sin bok definierar idrottsvetenskap som en seriös akademisk forskningsdisciplin, och att hans urval i princip täcker dess viktigaste inriktningar. Och som universitetsexaminator rekommenderar Pedersen varmt Tomlinsons *Reader* att ingå i kurslitteraturen inom de skandinaviska idrottsutbildningarna.

Efterlängtd och användbar lärobok

Inge Kryger Pedersen

Sociologisk Institut, Købehavns Universitet

Alan Tomlinson (red)

The Sport Studies Reader

470 sidor, hft.

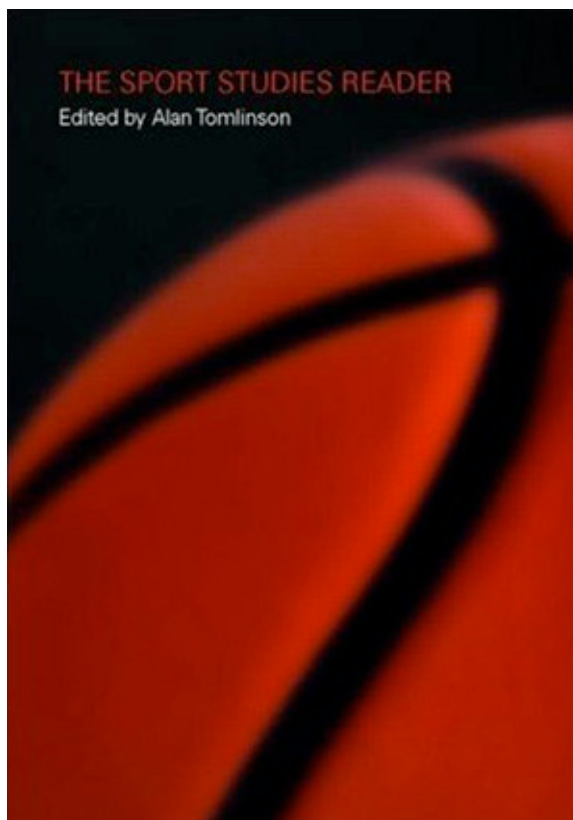
Abingdon, Oxon: Routledge 2007

ISBN 978-0-419-26030-1

En kompetent og relevant tekstsamling til undervisningsbrug inden for humanistiske og især samfundsvidenskabelige idrætsfag er udkommet. Den britiske professor i Leisure Studies ved University of Brighton, Alan Tomlinson, har samlet 72 'klassiske' og nyere nøgletekster om sportens sociale betydning. En kvalificeret anstrengelse, som burde belønnes ved, at den gedigne bog kommer til at optræde på idrætsstuderendes pensumliste verden over. Enkelte guldorn savnes dog i dette digre værk.

Appetitvækkere og pejlemærker

Teksterne er struktureret i 9 tema-sektioner: (1) Conceptualizing and theorizing sport; (2) Histories; (3) Politics; (4) Media; (5) Class, community and cultural reproduction; (6) Race and ethnic identities; (7) Gender and sexualities; (8) Subcultures; (9) Consumption and spectacle. Som redaktøren selv skriver, skal man ikke læse temaernes tekster som en slags state-of-the-art over

hvert tema. Tomlinson har udnyttet sin 30-årige undervisningserfaring og belæsthed til at få det nødvendige overblik over, hvilke tekster der ikke blot er døgnfluer, men formår at overleve de udviklinger, forskellige områder indenfor sportens verden har gennemlevet. En overlevelseskraft, der netop skyldes, at teksterne giver indsigter i sådanne historiske, kulturelle og politiske udviklinger, uden at tekstudvalget nødvendigvis følger udviklingerne til dørs.

Teksterne skal hver især ses som appetitvækkere, der kan få den interesserede studerende til at gå mere i dybden og læse den monografi, teksten eventuelt stammer fra, eller læse nyere litteratur, der følger op på det emne eller den tilgang, teksten i kraft af dens omfang kun kan give et sporadisk indblik i. Samtidig repræsenterer teksterne også en tid, en tilgang, eller et tema og er således ikke kun appetitvækkere, men også pejlemærker i manøvreringen af at forstå sportens samfundsmæssighed – for at benytte et gammelt marxistisk udtryk, som synes at være berettiget i en karakteristisk af bogen.

Hvert tema indledes med 4-5 siders introduktion, hvori hver tekst præsenteres og ledsages af spørgsmål, der kan bruges i undervisningen eller til dybere refleksion hos læseren. Introduktionerne afsluttes med forslag til supplerende tekster og fungerer i det hele taget som gavnlige kontekstualiseringer af såvel tema som udvalgte tekster.

Sportsbegrebet

Da jeg ikke på kort plads kan referere alle bogens tema-sektioner, vil jeg præsentere en enkelt af dem lidt mere grundigt for at give et indblik i bogens struktur samt præsentere og kommentere de valgte tekster i den pågældende sektion med henblik på at diskutere redaktørens formål. Sektionen 'Conceptualizing and theorizing sport' udgør det første tema i bogen og er passende at trække frem, da en diskussion af, hvad sport er, og hvorledes det er blevet teoretiseret af væsentlige tænkere, er en forudsætning for at kunne begrunde og forstå alskens humanistiske og samfundsvidenskabelige temaområder om sport. Det nytter ikke noget – som Ken Robert refereres (s. 8) for: "to 'say that something is a sport if people (the ordinary members of society) regard it as such'". En sådan tilgang er 'a sociological cop-out'. På dansk kunne man formulere det således, at idrætsforskere ved at vælge ikke at definere idræt/sporten i så fald blot 'kryber over, hvor gærdet er lavest'. Ingen ved, hvad der tales om eller forskes i, fordi det er op til hver især at definere genstandsområdet. Tomlinson forsøger ikke definitivt at definere sport eller fremhæve nogle definitioner fremfor andre, men lader de udvalgte tekster danne afsæt for en videre diskussion og valg af definition.

Hertil har han udvalgt otte centrale tekster af Huizinga, Brohm, Rigauer, Guttman, Elias & Dunning, Gruneau, John Hargreaves, respektivt Jennifer Hargreaves i den nævnte rækkefølge. Her er tale om 'klassiske', men også nyere bidrag til en begrebsdiskussion af sport, præsenteret i kronologisk rækkefølge efter udgivelsesår. Temaet giver ikke et samlet indtryk af sportens ontologi. I højere grad giver det epistemologiske indsigter. Vi får ikke et håndfast bud på sportens generelle egenskaber og dermed ligheder inden for sportens forskelligheder. Til gengæld får læseren et bredt indblik i, hvorledes sport og til dels leg på forskellige tidspunkter og inden for forskellige ideologiske og teoretiske tilgange har været betragtet og analyseret af væsentlige bidragydere til denne diskussion.

En komparativ analyse af sport og leg er ofte anvendt af sportssociologer – og filosoffer – til at finde forskellene mellem disse to fænomener. Således er valget af Huizingas 'The play-element in contemporary civilization' og ligeledes Gruneaus 'Problems of agency and freedom in play, games, and sport' og Guttman's tekst 'Rules of the game' velvalgte til at få præsenteret positioner i definitionsdiskussionerne. Men også sammenligninger mellem sport og lønarbejde, som de især fandt sted i tyske ny-marxistiske analyser af sport i 1970'erne, får vi præsenteret med Rigauers 'Top-level sports and "achievement"'. Sport er dog også blevet anskuet som eller sammenlignet med ekspressive kropslige udfoldelser (jf. idrætsforum.orgs temaudgave *Tæt på kroppen*), hvilket der ikke her præsenteres tekster om. Men selvom teksterne hælder mod, at sporten er af det 'onde', fremfor af det 'gode', får vi alligevel et vist spektrum serveret. En mere abstrakt bestemmelse af sport som bevægelsesform – til forskel fra leg og dans – savnes imidlertid for at gå videre til de efterfølgende tema-sektioner, som omhandler sporten i moderniteten. Således kunne en nøgletekst, som John W. Loys 'klassiske' tekst fra 1969: 'The nature of sport: a definitional effort' have bidraget væsentligt til et bud på sports særlige bevægelsesregister i det moderne, til forskel fra antikkens eller middelalderens sportslignende aktiviteter, som ikke har meget med sport i moderne forstand at gøre – hverken med dens regler, normer og værdier, dens individuelle eller samfundsmæssige betydninger eller som aktivitetsform.

Flere guldorn savnes

De øvrige tema-sektioner er bygget op på samme vis med otte udvalgte tekster, de ældste tekster først og de nyere til sidst. Glædeligt er det at se Veblens gamle tekst 'Modern survivals of prowess' fra 1899 indlede tema-sektionen om 'Class, community and cultural reproduction' og Wacquants 'Bodily capital among professional boxers' afslutte den. Til gengæld kunne jeg savne et tekstuddrag fra Harry Edwards' *Sociology of sport* fra 1973, en af de første grundbøger om sportssociologi. Da han markerede sig, i 1970-80'erne, var det især indenfor 'Race and ethnic identities'-tematikken, og et tekstuddrag kunne passende placeres her. Ligeledes kunne en tekst af Helen Lenskyj have været relevant under 'Gender and sexualities'-sektionen. Hun var, sammen med Ann Hall (som er repræsenteret med en tekst), en af de første forskere, der i hvert tilfælde i anglosaksiske publikationer skrev om relationen mellem kvindelig seksualitet og sport. Et forslag kunne være et uddrag fra hendes *Out of Bounds: Women, Sport, and Sexuality* fra 1986 eller fra hendes nyere *Out on the Field: Gender, Sport, and Sexualities* fra 2003. Og hvis tekster om bodybuilding skal optræde i en tekstsamling om sport, ville jeg have udskiftet Kleins iøvrigt rigtig gode tekst som nyeste tekstvalg under 'Subcultures' med en nyere af Monaghan om hans eminente bodybuilderstudier.

Med et tema som 'Consumption and spectacle' burde John J. MacAloons fantastiske tekst 'Olympic Games and the Theory of Spectacle in Modern Societies' fra 1984 være et 'must'. Da dette tema er grundigt kendt af Tomlinson selv, har han sandsynligvis sine gode grunde til at foretrække andre tekster? Men i sine forslag til videre læsning – som bestemt kan anbefales at læse (omend systematikken synes at vige for lidenskab – eller umiddelbart kendskab?) – burde en sådan tekst optræde, da den ikke kun er en rammende karakteristik af De Olympiske Leges forskellige genrer og deres forskellige dominans på forskellige historiske tidspunkter, men også er en karakteristik af træk i moderniteten i mere generel forstand.

Da et emne som 'Globalization' er udbredt i sociologien for tiden, så burde det ikke være fraværende i en tekstsamling om sport, som med De Olympiske Lege omfatter endnu flere lande end United Nations og allerede tidligt i historien var et af de mest globaliserede sociale fænomener. Her kunne Pierre de Coubertin passende figurere først i den 'gamle' tekstdel og Joseph Maguire sidst i den nyeste (sidstnævnte er iøvrigt en af sportssociologiens flittige og centrale forfattere, der savnes i tekstsamlingen, hvor flere forfattere til gengæld – og for mig at se unødvendigt – optræder flere gange). Således kunne man slå Tomlinson oven i hovedet med en lignende indvending, som han tidligere har rettet imod Giddens' *Sociology* (1997): at denne tykke lærebog, der dækker mange temaer ikke har et kapitel om 'Leisure and sport' kan kun være udtryk for konventionel og smalsporet tænkning! Heller ikke i den nyeste udgave, 5. edition fra 2006 optræder sport i Giddens' *Sociology*, så han har ikke taget Tomlinsons kritik til sig! Men smalsporet er næppe en rammende karakteristik af Giddens. Snarere er sportens fravær eller spinkle position i de videnskabelige discipliner udtryk for, at sporten betragtes som underholdning, som alle og enhver har en mening om og ser sig i stand til at analysere – eller som noget, man bare gør og er befriet fra at reflektere nærmere over. Tomlinson har derimod formået at fremhæve det videnskabeligt seriøse i at betragte sporten som en forskningsmæssig genstand, der belyser det sociale liv. Så heller ikke han er smalsporet, og alle vil sandsynligvis – ligesom undertegnede – kunne foreslå tekster, de også gerne havde set i en sport studies reader.

Brug bogen og pluralisér pensumlisterne

Som universitetscensor for danske idrætsstuderende kunne jeg godt savne, at disse studerende mere systematisk anvendte og udviste forståelse af en bred vifte af de centrale tekster, der er samlet i denne bog. Alt for ofte refererer de studerende mestendels til danske tekster fra et pensum, der indbefatter tekster af underviserne selv og deres allernærmeste kolleger. En kritisk tilgang og et nødtørftigt overblik over essentielle internationale bidrag samt over sportens globale betydning og kulturelle forandringer går på den måde tabt. Jeg kan varmt anbefale denne bog til en 'iltning' af pensumlister, hvis de udelukkende består af nationalt og lokalt orienterede tekster. De idrætsstuderende vil herved få lov til at kigge inden for i en velvalgt brøkdelt af det spændende arsenal af tekster, der efterhånden findes i samfundsvidenskabelig og historisk litteratur om sport. Indgangen åbner også for en vigtig mulighed for forskerspirene blandt de studerende til at gå videre i disse og ikke mindst i andre af de tekster, bogen bygger på, henviser til – eller ikke har haft plads til eller blik for. De tekster, der kunne savnes i et sådant samlingsværk, må man kunne tilføje på anden vis. Under alle omstændigheder kan – og bør – en sådan tekstsamling i de fleste undervisningsforløb suppleres af aktuelle forskningsartikler.

© Inge Kryger Pedersen 2007

Köp boken från Bokus.se

Kjøp boken fra Akademika.no

Køb bogen fra Saxo.dk

www.idrottsforum.org | Redaktör Kjell E. Eriksson | Ansvarig utgivare Aage Radmann